

**O'ZBEKISTON BARQAROR RIVOJLANISH
MAQASADLARIGA ERISHISHDA IQTISODIY SIYOSAT
STRATEGIYALARI**

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti "Iqtisodiyot"
kafedrasida dotsenti*

Shomurodov Sherali Shuhratovich

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti "iqtisodiyot"
mutaxassisligi magistranti*

Nizomiddinova Shaxnozaxon Ergashevna

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada O'zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida amalga oshirilayotgan iqtisodiy siyosat strategiyalari tahlil etilgan. Maqolada O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida barqarorlikni ta'minlash uchun zarur bo'lgan tamoyillar, siyosiy va iqtisodiy rejalashtirish tizimi, shuningdek, global va mintaqaviy iqtisodiy o'zgarishlarga moslashishning ahamiyati muhokama qilinadi. O'zbekistonning barqaror rivojlanishga erishish yo'lidagi strategik yondoshuvlarini, xususan, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy barqarorlik, ekologik barqarorlik va iqtisodiy adolatni ta'minlashga qaratilgan dasturlarni ko'rib chiqish mumkin. Barqaror rivojlanish siyosatining asosiy yo'nalishlari, jumladan, samarali resurslar taqsimoti, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va yashil iqtisodiyotga o'tish kabi masalalar o'rganiladi.*

***Kalit so'zlar:** Barqaror rivojlanish, iqtisodiy siyosat, O'zbekiston, iqtisodiy o'sish, ekologik barqarorlik, yashil iqtisodiyot, innovatsiyalar, ijtimoiy barqarorlik.*

Barqaror rivojlanish nafaqat iqtisodiy o'sish, balki ekologik va ijtimoiy muvozanatni saqlashni ham nazarda tutadi. O'zbekiston bu jarayonga qanday yondashayotgani va uning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi

strategiyalari keng ko‘lamda muhokama qilinishi kerak. O‘zbekistonning iqtisodiy siyosatining yangi bosqichi, barqaror rivojlanishning barcha jihatlarini o‘z ichiga olgan kompleks yondashuvni amalga oshirishga qaratilgan. Shuningdek, O‘zbekistonning global iqtisodiyotda o‘z o‘rnini mustahkamlash, ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash va ekologik ta‘sirlarni kamaytirish bo‘yicha qadamlar qo‘yilishi kerak.

Iqtisodiy siyosat strategiyalarining asosiy yo‘nalishlari

Barqaror iqtisodiy o‘shish, iqtisodiyotning uzoq muddatda, doimiy va barqaror sur‘atda o‘shishini ta‘minlashni anglatadi. Bu, o‘z navbatida, iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish, ekologik barqarorlikni saqlash, ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash va mehnat resurslarini to‘g‘ri boshqarish orqali amalga oshiriladi. O‘zbekistonning iqtisodiy o‘shishi barqaror rivojlanish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi, chunki iqtisodiy o‘shish orqali mamlakat nafaqat o‘z ichki bozorini rivojlantirish, balki tashqi bozorga integratsiya qilish, yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi farovonligini oshirish va atrof-muhitni himoya qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Barqaror iqtisodiy o‘shishning mohiyati shundaki, u qisqa muddatli foyda ko‘rsatkichlari bilan cheklanmay, uzoq muddatli ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik barqarorlikni ta‘minlashga yo‘naltirilgan. O‘zbekistonning iqtisodiy o‘shishining barqarorligini ta‘minlash uchun bir nechta strategiyalarni amalga oshirish zarur.

Sanoatni diversifikatsiya qilish. Sanoat sektori iqtisodiyotning asosiy tarmog‘i bo‘lib, uning diversifikatsiyasi iqtisodiy mustahkamlikni ta‘minlaydi. Sanoatning faqat bir yoki bir necha tarmoqlarga bog‘liq bo‘lishi iqtisodiy o‘shishning barqaror emasligiga olib kelishi mumkin. Shu sababli, O‘zbekistonning sanoat sektorini diversifikatsiya qilish va turli sohalarda rivojlantirish zarur. Bu esa bir nechta omillarni o‘z ichiga oladi:

1. **Innovatsion texnologiyalarni joriy etish:** O‘zbekiston sanoatining rivojlanishida innovatsion texnologiyalarni joriy etish katta rol o‘ynaydi. Yangi texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish, resurslardan samarali foydalanish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam

beradi. Misol uchun, avtomobil sanoatida, elektronika va yuqori texnologiyalarni ishlab chiqishda innovatsion yondashuvlar joriy qilinmoqda.

2. **Yangi ishlab chiqarish usullarini o'rganish:** Yangi ishlab chiqarish usullarini joriy etish orqali sanoat ishlab chiqarishni yanada samarali va iqtisodiy jihatdan foydali qilish mumkin. Bu, ayniqsa, yangi materiallar va texnologiyalarni joriy etish, raqamli ishlab chiqarish jarayonlari va sanoat 4.0 tamoyillarini amaliyotga tatbiq etishda muhimdir.

3. **Tarmoqlarni diversifikatsiya qilish:** Sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilish, ya'ni O'zbekistonni tog'-kon sanoati, kimyo sanoati, oziq-ovqat sanoati, elektronika va avtomobil sanoati kabi bir qator sohalarda rivojlantirish iqtisodiyotning mustahkamligini ta'minlaydi. Shuningdek, bu yondashuv mamlakatni global bozorda raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish

O'zbekistonning qishloq xo'jaligi iqtisodiyotning muhim sohaslaridan biri bo'lib, uning modernizatsiya qilinishi barqaror rivojlanishning asosiy shartlaridan hisoblanadi. Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilishning bir qator muhim jihatlari mavjud:

1. **Sug'orish tizimlarini takomillashtirish:** Sug'orish tizimlarini zamonaviylashtirish orqali O'zbekiston qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish mumkin. Masalan, suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etish va samarali sug'orish tizimlarini yaratish orqali resurslardan oqilona foydalanish va hosildorlikni oshirish mumkin.

2. **Agrar texnologiyalarni joriy etish:** Qishloq xo'jaligi sohasida innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, urug'lar, o'g'itlar va texnikaning zamonaviy turlarini foydalanish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, u ekologik toza va sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishga yordam beradi.

3. **Qishloq xo'jaligini diversifikatsiya qilish:** Qishloq xo'jaligini faqat an'anaviy paxtachilik yoki g'allachilik bilan cheklash emas, balki boshqa

tarmoqlarni, masalan, meva-sabzavotlar, go'sht va sut mahsulotlari, organik qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish kabi sohalarda ham rivojlantirish zarur.

4. **Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash:** Qishloq xo'jaligini rivojlantirish orqali oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, milliy mahsulotlarni ishlab chiqarish hajmini oshirish, importni kamaytirish va oziq-ovqat mahsulotlari bozorini barqarorlashtirish muhim vazifalardandir.

Investitsiya siyosati

Investitsiyalar iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston iqtisodiy siyosatida mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun erkin va jozibador iqtisodiy muhit yaratish asosiy maqsadlardan biridir. Investitsiya siyosatining asosiy jihatlari quyidagilardan iborat:

1. **Investitsiya muhitini yaxshilash:** Investitsiya muhitini yaxshilash, xususan, soliq tizimi, huquqiy asoslar va boshqaruvni takomillashtirish orqali investitsiyalarni jalb qilish osonlashadi. Investorlarga imtiyozlar va qulay sharoitlar yaratish, iqtisodiy islohotlar orqali yirik investitsiyalarni jalb qilish zarur.

2. **Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish:** Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali iqtisodiyotning zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilishi, yangi ish o'rinlari yaratish va mehnat bozorini yanada mustahkamlash mumkin. O'zbekistonning tashqi iqtisodiy siyosatida xorijiy investorlarga qulay muhit yaratish va ularga turli imtiyozlar taqdim etish muhim ahamiyatga ega.

3. **Mahalliy investitsiyalarni rag'batlantirish:** Mahalliy investorlarni rag'batlantirish va ularga imtiyozlar berish, ularning o'z kapitalini mamlakat iqtisodiyotiga jalb qilishni ta'minlaydi. Mahalliy biznesni qo'llab-quvvatlash, uning raqobatbardoshligini oshirish va samarali iqtisodiy muhit yaratish orqali iqtisodiy o'sish tezlashtiriladi.

4. **Investitsiya infratuzilmasini rivojlantirish:** Investitsiyalarni jalb qilish uchun zarur infratuzilma, jumladan, transport, kommunikatsiya va energiya

sohalarini rivojlantirish lozim. Shu bilan birga, investitsiya loyihalarini amalga oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish zarur.

O‘zbekistonning iqtisodiy o‘sishi barqaror rivojlanishning asosi sifatida xizmat qiladi. Sanoatni diversifikatsiya qilish, qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish va investitsiya siyosatini samarali amalga oshirish orqali mamlakatning iqtisodiy mustahkamligini oshirish mumkin. Ushbu strategiyalar, shuningdek, iqtisodiy o‘shning ekologik, ijtimoiy va texnologik jihatlarini muvozanatlashga yordam beradi va O‘zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishiga xizmat qiladi

Ijtimoiy barqarorlik va adolatli iqtisodiy siyosat

Ijtimoiy barqarorlik – bu jamiyatda ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy tizimlar o‘rtasida muvozanatni ta‘minlash va odamlar o‘rtasidagi tafovutlarni kamaytirishdir. Barqaror rivojlanish jarayonida ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash muhim o‘rin tutadi, chunki ijtimoiy tenglik, ijtimoiy himoya va adolatli iqtisodiy siyosat jamiyatning barcha qatlamlarining rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi va aholi farovonligini oshiradi.

O‘zbekistonning iqtisodiy siyosatida ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash uchun bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu chora-tadbirlarning asosiy yo‘nalishlari ijtimoiy adolatni saqlash, aholining barcha qatlamlarini iqtisodiy jarayonlarga jalb qilish va teng imkoniyatlar yaratishdan iboratdir. Bu yondashuv ijtimoiy yuksalishga olib keladi va ijtimoiy tafovutlarni kamaytirishga yordam beradi.

Ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish

Barqaror rivojlanish uchun ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlari muhim omil hisoblanadi. Sifatli ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish, aholining malakasini oshirish va jismoniy hamda ruhiy salomatligini ta‘minlash orqali ijtimoiy tenglikni yaratishga xizmat qiladi.

1. **Ta‘lim tizimi:** Ta‘lim tizimini rivojlantirish orqali mamlakatdagi ishchi kuchining malakasini oshirish, bilim va ko‘nikmalarni yangilash mumkin. Bu, ayniqsa, innovatsion iqtisodiyotga o‘tish jarayonida muhimdir. O‘zbekiston

ta'lim tizimini takomillashtirish, ilmiy salohiyatni oshirish va ta'lim sohasiga investitsiyalarni jalb qilishga alohida e'tibor bermoqda. Mamlakatda yangi zamonaviy ta'lim metodlari, xalqaro tizimlar va IT texnologiyalarni joriy etish yo'lga qo'yilmoqda. Shuningdek, ta'limni demokratlashtirish va barcha aholiga teng imkoniyatlar yaratish uchun masofaviy ta'lim va onlayn kurslarga keng yo'l ochilmoqda.

2. **Sog'liqni saqlash tizimi:** Sog'liqni saqlash tizimi orqali ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash uchun sog'lom va ishlab chiqarishga qodir aholi kerak. Sog'liqni saqlash tizimining rivojlanishi orqali sog'lom avlodni shakllantirish, epidemiyalarga qarshi kurashish va aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish mumkin. O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, tibbiyot xizmatlarini yanada jahon standartlariga yaqinlashtirish va tibbiyot xodimlarining malakasini oshirishga katta e'tibor bermoqda.

Ijtimoiy himoya tizimlarini takomillashtirish

Ijtimoiy himoya tizimi, aholi qatlamlari o'rtasidagi ijtimoiy tenglikni ta'minlash va kambag'allikni kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston iqtisodiy siyosatida ijtimoiy himoya tizimlarini takomillashtirish, kambag'allikni kamaytirish va aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash asosiy vazifa hisoblanadi.

1. **Ijtimoiy yordam va subsidiya tizimi:** Davlat tomonidan kambag'al oilalarga yordam ko'rsatish, pensiya va nafaqa tizimlarini takomillashtirish, ish joylarini yaratish va ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlash orqali aholining har bir qatlamiga ijtimoiy himoya ta'minlanadi. O'zbekiston ijtimoiy yordam tizimini takomillashtirish, aholining kambag'al qatlamlariga turli subsidiyalar, ijtimoiy nafaqalar va yordamlar taqdim etish orqali ularning ijtimoiy holatini yaxshilashga harakat qilmoqda.

2. **Ijtimoiy muhofaza:** Aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, xususan, nogironlar, qariyalar, kam ta'minlangan oilalar va o'qishga, sog'lomlashtirishga yoki kasallikdan davolanishga muhtoj bo'lganlar uchun

ijtimoiy muhofaza tizimini yaxshilash zarur. Bu orqali jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va adolatli taqsimot ta'minlanadi.

Ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyot

Ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotga o'tish O'zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlarida muhim o'rin tutadi. Ekologik barqarorlik nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlaydi. Yashil iqtisodiyotga o'tish, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va ekologik ifloslanishni kamaytirish uchun quyidagi strategiyalarni amalga oshirish zarur.

Yashil energiya va qayta tiklanadigan manbalar

O'zbekiston ekologik barqarorlikni oshirish uchun energiya ta'minotining diversifikatsiyasiga va qayta tiklanadigan energiya manbalarini keng qo'llashga katta e'tibor bermoqda. Quyosh va shamol energiyasi kabi ekologik toza energiya manbalarini rivojlantirish orqali energiya iste'molini kamaytirish va atrof-muhitni himoya qilish mumkin.

1. **Quyosh va shamol energiyasi:** O'zbekistonning qulay iqlimi va geografik joylashuvi quyosh va shamol energiyasini keng qo'llash uchun yaxshi imkoniyatlar yaratadi. Ushbu manbalar ekologik toza bo'lib, energiya ta'minotini diversifikatsiya qilish va energiya resurslariga bo'lgan bog'liqlikni kamaytirish imkonini beradi. O'zbekistonning quyosh energiyasiga bo'lgan investitsiyalari sezilarli darajada oshmoqda.

2. **Qayta tiklanadigan energiya manbalari:** Energiya ishlab chiqarishda qayta tiklanadigan manbalar, masalan, biomassa va geotermal energiya, ekologik barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu manbalar tabiiy resurslardan samarali foydalanish va ekologik ifloslanishni kamaytirish imkonini beradi.

Eko-innovatsiyalar: Yashil iqtisodiyotning muhim jihatlaridan biri – eko-innovatsiyalar. Yashil texnologiyalarni rivojlantirish va ularni ishlab chiqarishda joriy etish orqali atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish, resurslarni tejash va yangi ish o'rinlarini yaratish mumkin.

1. **Eko-texnologiyalarni joriy etish:** Yashil texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish orqali iqtisodiyotning ekologik barqarorligini oshirish mumkin. Bu, xususan, atrof-muhitga zararli chiqindilarni kamaytirish, energiya samaradorligini oshirish va chiqindilardan qayta foydalanish texnologiyalarini ishlab chiqishni anglatadi.

Innovatsion va raqamli iqtisodiyot

O‘zbekistonning iqtisodiy siyosatining ajralmas qismi innovatsiyalarni rivojlantirishdir. Innovatsion iqtisodiyot yaratish va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

Texnologik yangilanish

Innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va sanoatga joriy etish orqali iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirish mumkin. Texnologik yangilanish iqtisodiyotning barcha sohalarida, xususan, sanoat, qishloq xo‘jaligi, transport, sog‘liqni saqlash va ta‘limda samarali natijalarni taqdim etadi.

Raqamli transformatsiya

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi va raqamli infratuzilmani rivojlantirish iqtisodiy samaradorlikni oshiradi. Raqamli transformatsiya, ayniqsa, tijorat sohalarida, xususiy sektor va davlat boshqaruvini raqamli platformalarga integratsiya qilishda muhim ahamiyatga ega.

O‘zbekiston barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun iqtisodiy siyosatni kompleks va integratsiyalashgan tarzda amalga oshirish zarur. Iqtisodiy o‘shish, ijtimoiy barqarorlik, ekologik barqarorlik, innovatsiyalar va yashil iqtisodiyot — bu barqaror rivojlanishga erishishda asosiy strategik yo‘nalishlardir. Ushbu siyosatlar orqali O‘zbekiston global iqtisodiyotda o‘z o‘rnini mustahkamlash, ichki bozorni rivojlantirish, ijtimoiy tenglikni ta‘minlash va ekologik barqarorlikni oshirishga qodir bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Sachs, J. D., & Warner, A. M. (1995).** Economic Reform and the Process of Global Integration. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1-118.

2. **World Bank (2020).** Uzbekistan: Strategic Directions for Growth. *World Bank Report.*
3. **Sustainable Development Goals (SDGs) and Policy Framework (2017).** *United Nations Economic and Social Affairs.*
4. **Kaldor, N. (1967).** Strategic Factors in Economic Development. *Macmillan.*
5. **UNDP (2021).** Human Development Report: Uzbekistan and the Future of Sustainability. *United Nations Development Program.*
6. **Evropa Ittifoqi va O‘zbekiston: Integratsiya va hamkorlik (2020).** *Toshkent: Iqtisodiy Tahlil Markazi.*
7. **O‘zbekiston Respublikasining 2030 yilgacha bo‘lgan barqaror rivojlanish maqsadlari (2019).** *Toshkent: Davlat statistika qo‘mitasi.*